

С. Й. ЛИТВИН

Степан Йосипович Литвин, старший викладач
Закарпатського державного університету

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЩОДО КОМПІЛЯЦІЇ ДАНИХ (БАЗИ ДАНИХ) В МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ АКТАХ ТА ЗАКОНОДАВСТВІ ЄС

За час свого існування людство створило чимало способів збереження даних, інформації в упорядкованому вигляді. З останніх – енциклопедії, підручники тощо. Всі вони втілюють різні методи розміщення даних, інформації. Прикладом їх є і компіляції даних (бази даних) (далі – бази даних), які під впливом розвитку індустрії інформатики стали стрімко розвиватися. Перевага електронних баз даних полягає не стільки в способі рубрикації матеріалу, скільки в його обсязі та можливостях швидкого доступу. Створення бази даних здебільшого вимагає значного вкладення коштів та часу при тому, що вони, зазвичай, легко відтворюються. Ці дві обставини роблять бази даних ідеальним «кандидатом» в об'єкти права інтелектуальної власності¹.

До числа публікацій, присвячених дослідженню компіляції даних (бази даних) в цивільному праві, варто віднести наукові праці Б. Едельмана, Л. Г. Кравець, В. А. Дозорцева та деяких інших вчених.

Широке застосування комп'ютерних цифрових технологій, які значно підвищили потенціал баз даних, виявило недосконалість міжнародного законодавства та низки законодавств країн-членів ЄС в частині їх правової охорони. Невідповідність правового інструментарію новим технічним засобам і відносинам, що викликані ним, яскраво розкрилися в зв'язку з невідповідністю правової охорони бази даних існуючим потребам ринкової економіки.

Обмін даними є одним із найважливіших напрямів міжнародного співробітництва. У багатьох випадках успіх наукового дослідження та здійснюваної на його підґрунті діяльності прямо залежать від доступних даних (пошук нових видів енергоресурсів, дослідження всесвіту тощо). Розпад Радянського Союзу зробив можливим доступ до багатьох баз даних, які не могли бути раніше доступні через існуючу на той час комуністичну ідеологію. Наприклад, стали публічно доступними результати геомагнітних та океанографічних досліджень, що проводилися в СРСР², знімки із супутників США, Великобританії, Італії, Франції тощо. Отже, розширення міжнародних зв'язків, поширення обміну інформацією означає, що питання охорони прав на бази даних повинні вирішуватися і на міжнародному рівні.

Ставши одним із об'єктів авторського права, бази даних підпадають під дію низки міжнародних угод. Бернська конвенція є найстаршим міжнародно-правовим договором у галузі авторського права, яка була прийнята 9 вересня 1886 р. Україна приєдналася до неї 31 травня 1995 р.. Бернська конвенція заснована на трьох принципах: «національний режим», відповідно до якого твори, створені в одній із країн-учасниць, отримують в усіх інших країнах-членах таку ж охорону, яку ці країни надають власним авторам; «автоматична охорона», згідно з якою охорона надається на підставі факту створення твору і не залежить від будь-яких формальностей; «незалежна охорона», відповідно до якої володіння наданими правами та їх здійснення не залежить від існування охорони в країні походження твору³.

У Бернській конвенції про охорону літературних і художніх творів відсутня пряма згадка про бази даних як об'єкт правової охорони⁴. Буквальне тлумачення п. 5 ст. 2-bis Конвенції («збірки літературних і художніх творів, наприклад, енциклопедії та антології, що за доборою та розміщенням матеріалів є результатом інтелектуальної діяльності, охороняються як такі без шкоди правам авторів кожного з творів, що становлять частину таких збірок») дає змогу зробити висновок, що охороні підлягають лише збірки творів. Для визнання бази даних предметом охорони в межах Конвенції необхідне спеціальне тлумачення, відповідно до якого текст Конвенції не забороняє включення до збірки матеріалів, що не охороняються авторським правом. З моменту свого виникнення і донині саме як збірки і підлягають охороні бази даних в міжнародному та більшості законодавств країн-учасниць.

Бернська конвенція (ст. 5) визначає, що автори – громадяни будь-якої країни-учасниці – користуються в країнах Союзу правами, які надаються або будуть надані в подальшому відповідними законами цих країн своїм авторам (принцип національного режиму). Крім того, Конвенція містить права, які в будь-якому випадку повинні бути надані автору твору (право на переклад твору, відтворення екземпляру твору, публічне виконання драматичних та музичних творів, фіксація музичних творів механічними засобами тощо; низку немайнових прав: право вимагати визнання авторства на твір, право на недоторканність твору, право на захист ім'я автора), і встановлює мінімальний строк охорони – час життя автора і 50 років після його смерті.

Всесвітня конвенція про авторське право⁵ є другою найважливішою міжнародною угодою в галузі авторського права. У Всесвітній конвенції повний перелік охоронюваних творів відсутній, лише підкреслюється, що це літературні, наукові й художні твори (ст. I). Як і Бернська конвенція, ця угода встановлює принцип національного режиму, зобов'язуючи країни-учасниці надавати творам авторів інших учасників Конвенції таку саму охорону, що й своїм (ст. II). Так, твори, випущені в світ авторами будь-якої країни-учасниці, і твори, вперше випущені в світ у такій країні, користуються в будь-якій іншій країні-учасниці такою

ж охороною, як і охорона, що надається цією країною-учасницею творам своїх авторів, вперше випущеним у світ на її території, а також охороною, спеціально передбаченою Конвенцією.

Стосовно бази даних, як об'єкта авторського права, правило національного режиму означає, що права автора бази даних, випущеної у світ на території іншої країни-учасниці, будуть відповідати правам, що надаються автору бази даних – громадянину держави, на території якої база даних вперше оприлюднена.

Важливою з точки зору правової охорони бази даних є Угода ТРІПС. Дана угода спрямована на подальше формування універсального правового механізму з охорони інтелектуальної власності у сфері міжнародних торгових відносин. Одним із завдань Угоди ТРІПС є забезпечення ефективними і належними засобами захисту прав інтелектуальної власності, пов'язаних з торгівлею, з урахуванням особливостей національного законодавства країни-учасниці (п. (с) преамбули Угоди ТРІПС).

В Угоді про торговельні аспекти права інтелектуальної власності (Угода ТРІПС)⁶ збіркам та базам даних присвячено п. 2 ст. 10. Зберігає Угода ТРІПС і критерій оригінальності твору: збірка (компіляція) повинні за добором або організацією матеріалу бути результатом інтелектуальної творчості. Враховуючи, що Угода ТРІПС була прийнята майже через століття після Бернської конвенції, її положення більш точно відображають сучасну ситуацію. Разом із тим, в тексті Угоди ТРІПС згадуються вже не «збірки творів», а «компіляції даних або інших матеріалів». Введення положення про незалежність прав автора компіляцій від авторських прав на включені в неї дані або матеріали забезпечило визнання самостійного характеру прав автора збірки або бази даних. Стаття 10 Угоди ТРІПС поширює правову охорону на компіляції даних, що існують як у машинозчитуваний (електронній), так і в іншій формі. В Угоді ТРІПС розглядаються нові форми збірки – машинозчитувані. Замість терміна «збірник» в Угоді ТРІПС використовується його сучасний синонім – «компіляція даних чи інших матеріалів».

20 грудня 1996 р. в Женеві було укладено Договір ВОІВ з авторського права» (далі – Договір ВОІВ). Договір ВОІВ укладено відповідно до Бернської конвенції та спрямовано на надання більш широких прав авторам країн-учасниць. Пункт (1) ст. 1 Договору ВОІВ встановив, що Договір є спеціальною угодою в розумінні ст. 20 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів щодо країн-учасниць, які є країнами Союзу, заснованого Конвенцією.

Одним із об'єктів, що охороняється авторським правом, є компіляції даних (бази даних). Стаття 5 Договору ВОІВ «Компіляції даних (бази даних)» передбачає, що компіляції даних або іншої інформації в будь-якій формі, які за підбором або розташуванням змісту є результатом інтелектуальної творчості, охороняються як такі. Охорона не поширюється на самі дані або інформацію і не зачіпає будь-яке авторське право, що стосується самих даних або інформації, які містяться в базі даних. Можна зазначити, що у визначенні «машинозчитувана» форма замінено на більш лаконічний, але водночас і більш широкий за змістом вираз «в будь-якій формі».

Таким чином, норми зазначених міжнародних актів покладають на країни-учасниці зобов'язання охороняти збірки, до числа яких відносять і бази даних, як складені об'єкти авторського права, за умови відповідності їх критерію оригінальності.

У зв'язку з розвитком міжнародної торгівлі результатами інтелектуальної, творчої діяльності проблема гармонізації нормативної бази різних країн стає все більш актуальною. Зростання обороту та цінності електронних баз даних демонструє очевидну потребу в захисті фінансових вкладень у їх створення. Разом із тим досвід правового вирішення цієї проблеми як на міжнародному, так і на національному рівні залишається суперечливим.

На Дипломатичній конференції, яка проходила в Женеві в 1996 р., розглядалася підготовлена ВОІВ «Базова пропозиція щодо основних положень Договору з інтелектуальної власності щодо баз даних»⁷. Основна причина, відповідно до якої було прийнято рішення про розробку особливого договору, полягала в прагненні закріпити на міжнародному рівні нову форму охорони бази даних шляхом уведення права *sui generis* та з метою гармонізації європейського й американського законодавства з охорони бази даних. Проект договору уводив охорону бази даних за умови вкладення істотних людських, фінансових, технічних чи інших інвестицій у збір, організацію, впорядкування, перевірку чи представлення змісту бази даних. База даних розуміється як збірка окремих творів, даних або іншої інформації, систематично або методично організована таким чином, що до них може бути здійснений індивідуальний доступ за допомогою електронних або інших засобів (ст. 2). Пункт 2 ст. 1 передбачає, що правова охорона поширюється на бази даних незалежно від форми, в яких вони втілені. Проте проект договору було розкритиковано, в основному з боку представників США, які висловили серйозні побоювання щодо негативного впливу нового права на сферу науки і культури в цілому. Протистояння проекту виявилось настільки сильним, що прийняття Договору довелося відкласти на невизначений термін. Його так і не було укладено.

Л. Г. Кравець зазначає, що спроба укласти міжнародний договір про охорону бази даних поки не знайшла підтримки. Деякі латиноамериканські країни прийняли власні закони. Країни, що розвиваються, не підтримали проект Договору ВОІВ про охорону бази даних через побоювання, що він надасть більш сприятливі умови промислово розвиненим країнам⁸.

Наступним кроком у становленні бази даних як об'єкта правової охорони є прийняття 11 березня 1996 р. Директиви Європейського Парламенту і Ради 96/9/ЄС «Про правову охорону бази даних»⁹ (далі – Директива ЄС 96/9/ЄС). Її прийняття мотивовано постійно зростаючими обсягами виробленої і оброблюваної в ЄС і в усьому світі інформації у сфері торгівлі та промисловості, а також тим, що відсутність гармонізованого законодавства з охорони бази даних може спричинити важкі економічні наслідки. Відповідно, постало питання про те, норми якого права використовувати при охороні даного об'єкта: авторського права

або права *sui generis*. Як зазначав Б. Едельман, якщо база даних буде вважатися оригінальним твором, то в цьому випадку бажана авторсько-правова охорона, якщо ж база даних не буде відповідати критерію оригінальності, то тут необхідна охорона особливого роду¹⁰.

Директива ЄС 96/9/ЄС поряд з наданням авторсько-правової охорони базі даних, яка за добром або розташуванням їх змісту є результатом інтелектуальної творчості їх авторів (п. 1 ст. 3), вперше встановила спеціальну охорону бази даних (*sui generis*), у створення яких було вкладено суттєві фінансові чи інші інвестиції (п. 1 ст. 7). Відповідно до п. 2 ст. 1 Директиви ЄС 96/9/ЄС база даних – це збірник незалежних творів, даних або інших матеріалів, розташованих систематично або методично і доступних в індивідуальному порядку за допомогою електронних або інших засобів.

Отже, Директива ЄС 96/9/ЄС передбачає дворівневий правовий режим: за творчими базами даних зберігається їх авторсько-правова охорона у якості літературних складених творів, тоді як будь-які бази даних (включаючи і «нетворчі») за певних умов отримують захист у формі так званого права *sui generis* (права «особливого роду»)¹¹. Обидва правові режими є незалежними, і відповідно одна й та сама база даних може бути кваліфікована і як об'єкт авторського права, і як об'єкт права *sui generis*. У європейських країнах прийняття Директиви ЄС 96/9/ЄС було сприйнято неоднозначно, процес імплементації йшов довше, ніж планувалося. І все ж десятиліття, що сплинуло з дня прийняття Директиви ЄС 96/9/ЄС, показало її необхідність.

Перший рівень охорони розраховано на творчі бази даних, тобто ті, які відповідають вимогам оригінальності. При цьому, виходячи зі змісту ст. 3 Директиви ЄС 96/9/ЄС, «оригінальною» є така база даних, яка через підбір чи впорядкування її змісту становить власне інтелектуальне творіння автора. Ці бази даних захищаються як такі авторським правом. Слід підкреслити, що Директива ЄС 96/9/ЄС не висуває жодних інших критеріїв (поза критерієм оригінальності) для визначення того, чи підлягає база даних авторсько-правовому захисту. Більш того, авторське право на бази даних не поширюється на їх зміст і не перешкоджає жодним правам, які існують стосовно самого змісту.

Автором бази даних відповідно до п. 1 ст. 4 Директиви ЄС 96/9/ЄС є фізична особа або група фізичних осіб, які створили цю базу даних, або, якщо законодавство держав-учасниць дозволяє, юридична особа також буде визнана праволодільцем. Держави-учасниці зобов'язані надати автору такої бази даних виключне право на здійснення чи надання дозволу на здійснення: а) тимчасового або постійного відтворення будь-якими засобами і в будь-якій формі, повністю чи частково; б) перекладу, адаптації, переробки та будь-якої іншої зміни; с) будь-якої форми публічного розповсюдження бази даних чи її копій. Перші продажі в ЄС копії бази даних володільцем прав чи з його згоди вичерпують право на контроль перепродажу цієї копії в межах Співтовариства; d) будь-якого повідомлення, демонстрації чи публічного виконання; e) будь-якого відтворення, розповсюдження, повідомлення, демонстрації чи публічного виконання результатів дій, про які йдеться в пункті b) (ст. 5 Директиви 96/9/ЄС)¹². Насамкінець, Директива 96/9/ЄС закріплює перелік випадків обмеження виключного права автора на базу даних, які країни-учасниці можуть на власний вибір закріплювати в національному законодавстві. Так, країни-учасниці мають можливість обмежити виключне право автора на наступних випадках: а) у разі відтворення неелектронної бази даних для особистих цілей; б) якщо використання відбувається винятково з метою ілюстрування навчання чи наукового дослідження, за умови вказування джерела і якщо це виправдано необхідністю досягнення некомерційних цілей; с) якщо використання відбувається для цілей державної безпеки чи з метою адміністративного провадження або судочинства; d) якщо це пов'язано з іншими винятками з авторського права, які традиційно надаються відповідно до національного законодавства, без шкоди для пунктів (a), (b) і (c). (ст. 6 Директиви 96/9/ЄС)¹³

Другий рівень охорони розраховано на всі інші бази даних, які підпадають під правовий режим «особливого права», так званого права *sui generis*. Цікаво зазначити, що поняття «*sui generis*» латинською означає єдиний в своєму роді, такий, що не підпадає під установлені типи¹⁴.

Закріплення «*sui generis*» має на меті захистити становище упорядників (виробників) бази даних від незаконного присвоєння результатів фінансового та професійного інвестування отримання та збирання змісту шляхом захисту всієї бази даних чи її значних частин від певних дій користувача та конкурента; забезпечення захисту будь-якої інвестиції в отримання, перевірку чи надання змісту бази даних на обмежений час дії цього права; враховуючи, що така інвестиція може полягати у використанні фінансових ресурсів та/чи витраті часу, зусиль і енергії; надання можливості упоряднику (виробнику) бази даних перешкоджати несанкціонованому витягненню чи повторному використанню всього змісту такої бази даних або його значної частини; враховуючи, що упорядник (виробник) бази даних є особою, яка проявляє ініціативу і йде на ризик, здійснюючи інвестиції; враховуючи, що це виключає субпідрядників із визначення упорядника (виробника).

Причина надання правової охорони бази даних на підставі *sui generis*, як стверджує Б. Едельман, є чисто економічною: мета – не охорона нових видів літературних або художніх творів, а захист виключно інвестицій¹⁵.

Відповідно до вказаного правового режиму «*sui generis*», упорядник (виробник) бази даних, яка може бути як оригінальною, так і неоригінальною, вправі забороняти вилучення та (чи) повторне використання всього змісту бази даних або її значної частини, і це стосується не тільки виготовлення «контрафактної конкурентної продукції, але й будь-якого користувача, який своїми діями завдає значної шкоди інвестуванню у якісному чи кількісному вимірі»¹⁶.

Таким чином, Директива ЄС 96/9/ЄС закріпила як основу розвитку національних законодавств ЄС «дворівневу систему» охорони баз даних, де авторське право захищає підбір та розміщення матеріалу, а

право «*sui generis*» – сукупність та верифікацію тотожності самих даних¹⁷. Причому останнє має застосовуватися незалежно від охороноздатності бази даних нормами авторського права. Проте зазначене «особливе право» не використовується відносно змісту бази даних, якщо твори, що становлять її зміст, вже охороняються авторським правом або суміжними правами.

Слід зазначити, що право *sui generis* не включається в галузь регулювання ані звичайних багатосторонніх конвенцій в даній області, ані Угоди ТРІПС. На нього поширюється принцип національного режиму. Відповідно ж до положень ст. 11 названої вище Директиви ЄС 96/9/ЄС можливість охорони бази даних, створених в третіх державах, допускається за умови укладення угод з Радою ЄС.

Водночас важко не погодитися з професором В. А. Дозорцевим, що європейський підхід щодо визначення бази даних об'єднує по суті дві різні сукупності об'єктів. У подальшому це може зумовити практичні труднощі і навіть непорозуміння. Охорона одного єдиного об'єкта, що базується на двох різних засадах, не може бути по-справжньому надійною та дієвою, навіть якщо ігнорувати невизначеність, обумовлену посиленням на «особливий рід»¹⁸.

Формулюючи право на неоригінальні бази даних як нетипове, особливе, автори Директиви ЄС 96/9/ЄС отримали можливість сконструювати це право «з чистого листа», не пристосовуючи його до будь-якого з відомих інститутів права інтелектуальної власності. Іншими словами, право *sui generis* стало вкрай функціональним: воно дає захист тим об'єктам та суб'єктам, яким цей захист потрібен і лише настільки, наскільки – це є економічно доцільно. Функціональний підхід, як слушно зазначила О. А. Іщенко, обумовив і високу ефективність цього інституту: охорона змісту бази даних була співрозмірною, тобто захист отримувало те, що необхідно було захищати і нічого крім цього, і дієвим, адже 80 % розробників баз даних відчули себе «захищеними» цим правом¹⁹.

Однак слід визнати, що очікуваного економічного ефекту це право не дало. Право *sui generis*, закріплене в Директиві ЄС 96/9/ЄС, викликало стагнацію ринку в Європі. Однією з причин цього названо в науковій літературі, вважають складність використання зазначеного інституту на практиці, а також те, що Директива ЄС 96/9/ЄС порушила баланс інтересів правоволодільців та користувачів, встановила надто широкі межі цього права та мінімальні винятки з нього²⁰.

Проте в літературі деякими науковцями відзначається, що конструкція *sui generis* вважається сьогодні ідеальною для захисту інтересів розробників нетворчих баз даних, оскільки вона спеціально створена для захисту їх прав, не містить зайвих елементів і при цьому дає абсолютне право на використання найбільш цінного компоненту бази даних – її змісту²¹. Натомість, вважаємо, що проголошена охорона *sui generis* це, як зазначив професор В. А. Дозорцев, лише відхід від рішення питання, адже тип охорони за будь-яких умов підлягає визначенню²².

Протягом кількох останніх десятиріч років узагальнене європейське законодавство впливало і на законодавство в галузі права інтелектуальної власності України. Європейські Директиви, зокрема Директива ЄС 96/9/ЄС «Про правовий захист бази даних», досить детально регламентують випадки визнання (відмови у визнанні), а також порядок та обсяг охорони прав інтелектуальної власності. Зазначена Директива є певним вектором для формування та розвитку національних законодавств країн ЄС та інших держав. Проте будь-яких угод між Україною та ЄС не укладено, що дає сьогодні змогу говорити лише про запозичення досвіду застосування Директиви ЄС 96/9/ЄС у законодавстві України.

Таким чином, до середини 90-х років ХХ століття на міжнародному рівні була сформована існуюча нині система правової охорони бази даних.

¹ Бентли Л., Шерман Б. Право інтелектуальної собствениости: АП. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – С. 522–523.

² Carbwicz M. New Data from Cold War Treasure Trove // Earth Observing System, American Geophysical Union, 1997. Vol. 78. – 9. – Р. 93.

³ Всемирная конвенция об авторском праве от 6 сентября 1952 г. (пересмотрена в Париже 24 июля 1971 г.). // Бюллетень ЮНЕСКО «Авторское право». – Том XXXVI. – № 1. – 2002.

⁴ Бернські конвенції.

⁵ Богуславский М. М. Международное частное право: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 1998. – С. 264.

⁶ Соглашение по торговым аспектам прав интеллектуальной собственности и законодательство Российской Федерации / Корчагин А. Д., Богданов Н. В., Орлова В. В. и др. – М.: ИНИЦ Роспатента, 2002. – 445 с.

⁷ Асфандиаров Б. М. Вопросы правовой охраны информационных ресурсов в информационном обществе // Информационные ресурсы России. – 1997. – № 6. – С. 23.

⁸ Кравец Л. Г. Как уравновесить интересы производителей и потребителей баз данных? // Патентное дело. Дайджест российской и зарубежной прессы. – 2000. – № 7. – С. 38.

⁹ Council Directive on the legal protection of databases 1996 // Official Journal of the EC. L. 77. March 27, 1996. – P. 20 et seq.

¹⁰ Эдельман Б. Мысли об авторском праве и путях его развития в странах ЕЭС // Бюллетень по авторскому праву. – 1994. – Т. XXVII. – С. 16–17.

¹¹ Бентли Л., Шерман Б. Право інтелектуальної собствениости: Авторское право. – С. 523.

¹² http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_241

¹³ http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_241

¹⁴ http://ru.wiktionary.org/wiki/sui_generis

¹⁵ Эдельман Б. Вказана праця. – С. 18.

¹⁶ http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_241

¹⁷ Бентли Л., Шерман Б. Право інтелектуальної власності: Авторське право. – С. 95.

¹⁸ Дозорцев В. А. Поняття виключителного права // Юридический мир. – 2000. – № 3.

¹⁹ Ищенко Е. А. Защита персональных данных в праве Европейского Союза // «Российское право в Интернете». Номер 2009 (01) // <http://rpi.msal.ru/prints/200901ishenko.html>

²⁰ Кувыркова А. Ю. Сравнительный анализ подходов к пр. охране содержания баз данных // <http://www.infolaw.ru/lib/2008-10-07-kuvyrkova>

²¹ Там само.

²² Интеллектуальные права: Понятие; Система; Задачи кодификации: Сборник статей / В. А. Дозорцев. – М.: Статут, 2003. – 416 с.

Резюме

З'ясовано позитивні спроби держав ЄС та України створити універсальний правовий механізм охорони неоригінальних баз даних з метою захисту вкладених у них інвестицій, але цей процес не можна вважати завершеним. При подальшому розвитку українського законодавства в напрямку гармонізації з міжнародним, йому ще належить пройти шлях щодо усунення наявних відмінностей, поширити правову оборону і на неелектронні бази даних та детально врегулювати відносини щодо створення та використання неоригінальних баз даних, у створення яких було вкладено значні інвестиції.

Ключові слова: компіляції даних (бази даних), охорона баз даних, sui generis.

Резюме

Выяснено положительные попытки государств ЕС и Украины создать универсальный правовой механизм охраны неоригинальных баз данных с целью защиты вложенных в них инвестиций, но этот процесс нельзя считать завершенным. При дальнейшем развитии украинского законодательства в направлении гармонизации с международными, ему еще предстоит пройти путь по устранению имеющихся различий, распространить правовую защиту и на Неэлектронные базы данных, так и детально урегулировать отношения по созданию и использования неоригинальных баз данных, в создании которых было вложены значительные инвестиции.

Ключевые слова: компиляции данных (базы данных), охрана баз данных, sui generis.

Summary

It is shown the positive efforts of the EU and Ukraine to create a universal legal mechanism of non-original databases in order to protect invested in these investments, but this process is completed. With further development of Ukrainian legislation towards harmonization with international, he has yet to go all the way to address the existing disparities, extend legal protection and non-electronic database and to regulate relations in detail on the creation and use of non-original databases, the creation of which was invested considerable investment.

Key words: compilation of data (databases), protection of databases, sui generis.

Отримано 20.06.2012

В. І. МИКИТИН

Віталій Ігорович Микитин, викладач Тернопільського національного економічного університету, здобувач НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Правовідносини, що виникають між суб'єктами підприємницької діяльності та органами контролю у сфері інтелектуальної власності, є найбільш складними. Пояснюється це тим, що врегулювання питань щодо цієї сфери діяльності на законодавчому рівні відбулося порівняно недавно. Втім, і на сьогоднішній день багато питань, що стосуються цієї сфери діяльності, так і залишилися неврегульованими і викликано це насамперед різноманіттям об'єктів інтелектуальної власності¹. До об'єктів права інтелектуальної власності згідно зі ст. 420 ЦКУ належать: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці². З наведеного переліку об'єктів права інтелектуальної власності зрозуміло, що майже будь-яка підприємницька діяльність так чи інакше стикається з використанням об'єктів інтелектуальної власності. У зв'язку з цим питання дотримання авторських та суміжних прав, інших прав і обов'язків у цій сфері, наслідків порушення цих прав, а також відповідальності за порушення цих прав є дуже актуальними.